

Januari 2021

ADVIES 'DE IMPACT VAN CORONA OP HAAGSE JONGEREN'

JONG doet mee!

Centrum 16•22

Zelf•Bewust•Samen•Leven

125
procent

Haagse Jongerenambassadeurs

In samenwerking met:

- JONG doet mee!
- Ga voor GOUD bij MDT (Centrum 16•22)

In opdracht van gemeente Den Haag

Inleiding

Een goed advies begint met een duidelijke aanleiding. Volgens ons kan er geen meer duidelijkere aanleiding zijn dan een wereldwijde pandemie waar iedereen mee te maken heeft. De Haagse Jongerenambassadeurs hebben daarom gekozen dit advies zo breed mogelijk aan te pakken. Er is gekozen om JONG doet mee! en Ga voor GOUD bij MDT van Centrum 16•22 hierbij te betrekken.

Dit advies is geschreven met het besef dat de ruimte die het virus inneemt niet te voorspellen is. De werkelijkheid kan ons op verschillende manieren in halen.

Daarom hebben we ervoor gekozen het advies beknopt te houden. JONG doet mee!, Ga voor GOUD bij MDT van Centrum 16•22 en de Haagse Jongerenambassadeurs zijn bereid om mee te denken over verdere invulling van de adviezen en het eventueel actualiseren ervan op basis van veranderende omstandigheden.

Ook is het van belang om bij het lezen van dit advies in acht te nemen dat de jongeren van JONG doet mee! Ga voor GOUD bij MDT en de Haagse Jongerenambassadeurs een eigen visie en beleving hebben en dat de jongeren zelf een essentieel onderdeel zijn van het onderzoek en het advies.

Zij hebben de volgende vragen behandeld tijdens het opstellen van dit advies.

- Wat is het probleem voor Haagse jongeren in deze onzekere periode?

Hier ligt de focus voornamelijk op het onderzoeken waarom dit advies van belang is voor de Haagse jeugd.

- Welk probleem willen wij (deels) oplossen met ons advies?

Per thema hebben wij prioriteiten gesteld in de oplossingen die wij bedachten, zodat de gemeente Den Haag kan kijken waar de kansen en de mogelijkheden liggen om (delen van) het advies op te volgen.

De informatie is onderverdeeld in de thema's fysieke en mentale gezondheid, educatie, thuissituatie en vrije tijd. Een globale schets van de opgehaalde informatie onder Haagse jongeren:

Eenzijds geven jongeren aan meer vrijheid te hebben om hun eigen tijd in te delen en ze hebben meer vrije tijd doordat er geen reistijd naar school is. Ook is er nu tijd om nieuwe dingen te leren en is er minder stress omtrent schoolzaken. Er zijn ook jongeren die aangeven het fijn te vinden dat mensen beter met elkaar omgaan en inzien wat echt belangrijk is.

Anderzijds ervaren jongeren problemen rondom de coronamaatregelen en hun sociale contacten. Sociale contacten zijn een groot en belangrijk onderdeel van het leven van jongeren en (intensieve contacten) worden nu erg gemist. Jongeren geven aan zich best eenzaam te voelen. Daarnaast geven jongeren aan moeite te hebben met de anderhalve meter samenleving, omdat ze vaak vergeten dat ze die afstand moet nemen met voornamelijk mensen die 18 jaar of ouder zijn.

De negatieve kant van corona bestaat niet alleen uit het gemis van sociale contacten maar ook uit veel onduidelijkheid over school en een lage motivatie om aan school te werken. Jongeren ondervinden gebrek aan structuur, motivatie en verveling. Het gebrek aan duidelijkheid en structuur zorgt bij sommige jongeren voor meer stress. Er zijn veel onduidelijkheden rondom toetsen, herkansingen en jongeren ervaren vaker onzekerheden door de steeds wijzigende regels en omstandigheden.

Over de thuissituatie is er een wisselend beeld. Veel jongeren geven aan dat het thuis relaxed en gezellig is. Toch zorgt deze situatie ook bij velen voor spanning. Een aantal jongeren geven aan dat er binnenshuis vaker ruzie is, doordat ze veel op elkaars lip zitten. Er zijn ook veel signalen van grote gezinnen, waarbij jongeren moeite hebben zich te kunnen concentreren op de online lessen.

Nieuwe studenten die een overstap maken vanuit de middelbare school naar een mbo, hbo of universiteit, spreken van veel onduidelijkheid en het letterlijk 'op kamers' wonen. De meeste lessen vinden namelijk online plaats, hierdoor zitten zij dus lang (achter een scherm) in hun kamer. Daarnaast wordt verveling en gemis van activiteiten vaak genoemd. Volgens sommige jongeren zouden ze dan verleid worden tot het doen van 'domme dingen', zoals het (meer) nuttigen van alcohol en drugs en het organiseren van illegale feestjes.

Daarnaast ziet sinds maart 2020 de wereld er anders uit. Veel bijbanen verdwenen als sneeuw voor de zon. De helft van de jongeren heeft z'n studie of werkplannen voor de tweede helft van dit 2020 aangepast. Bijna de helft van de jongeren was voor corona van plan om in de tweede helft van 2020 naast hun studie ook te gaan werken. Alleen heeft maar kwart nu ook echt een bijbaan. Dat komt doordat ze geen passende bijbaan kunnen vinden, of omdat ze zijn ontslagen of het contract is opgezegd.

Dit terwijl het studentenleven al duur genoeg is. Thuiswonende studenten geven volgens het Nibud gemiddeld €577,- euro per maand uit. Studenten op kamers, al gauw €1.082,- euro per maand. Bij veel studenten springen de ouders gelukkig bij, maar deze luxe hebben veel studenten bij lange na niet.

De adviezen die voortkomen uit het onderzoek zijn dus:

1. Voorzie jongeren van juiste informatie, ook over financiële rechten.
2. Voorzie jongeren van specifieke informatie omtrent mentaal welzijn.
3. Creëer studieplekken in de stad voor jongeren die dit nodig hebben.
4. Richt een duurzame adviesgroep van jongeren op.
5. Luister ook naar de behoeftes van jongeren uit de jeugdhulp.

Bevindingen van Haagse jongeren

Haagse jongeren zijn gevraagd naar hun beleving van de coronaperiode, in de periode waarin het land deels op slot ging. Hieronder zetten wij de beleving van de jongeren in vier thema's uiteen. In elke thema komt ook een financieel aspect terug, omdat dit naar boven kwam tijdens het onderzoek voor dit advies.

Fysieke en mentale gezondheid

Vooraf aan het begin van de zogenoemde 'intelligente lockdown' ervaren jongeren een groot gemis: ze zagen hun klas- of studiegenoten niet meer en er waren geen feestjes en sportactiviteiten. Ondanks dat jongeren aanvankelijk meer vrije tijd hadden – soms omdat hun studie of school (deels) werd stilgelegd of er was geen reistijd naar school – wisten zij deze ruimte niet allemaal direct in te vullen.

Contact verliep vooral via sociale media, waardoor intensieve contacten werden gemist. Jongeren gaven aan zich eenzaam te voelen gedurende de periode.

Jongeren die gebeld werden door hun mentor, om te vragen hoe het met hen gaat, waardeerden dit zeer. Ondanks dat het maar een simpel belletje was, was het een van de dingen waar zij er het meest aan hadden.

Ook was er een sociale media stroom van informatie omtrent onderwerpen als politiegeweld, racisme en 5G. Hierdoor, en omdat jongeren soms hun (bij)baantje verloren, zaten zij vaak met hun handen in het haar.

Uit een online enquête van GOUD met 57 respondenten (gemiddelde leeftijd: 22 jaar), afgenomen in juni jongstleden, gaf 70% aan dat de pandemie veel invloed heeft op hun mentale gezondheid. 40% van de jonge ondervraagden weet niet naar wie ze moeten toestappen om te praten over hun mentale gezondheid.

Bovendien gaven jongeren aan dat ze erg de behoefte hadden aan sportactiviteiten. Zouden er niet in de buitenlucht bijvoorbeeld clinics gegeven kunnen worden?

Educatie

Door het (deels) stilvallen van de lessen of colleges, raakten jongeren niet alleen het contact met school- of studiegenoten kwijt, ze verloren ook hun dagritme. En een groep jongeren vindt dat er gedurende de intelligente lockdown het studiegeld niet in overeenstemming was met het niveau van colleges en lessen. Vanuit studies en scholen was er vaak een gebrekkige, of soms helemaal geen communicatie. Jongeren begrijpen dat het ook voor bijvoorbeeld schoolbesturen niet alles helder was, maar ze begrepen niet dat er niet gecommuniceerd werd dat scholen nog aan het onderzoeken zijn hoe het nieuwe jaar in te richten. De radiostilte ervaren jongeren als zeer storend.

En niet alle studenten en scholieren hebben thuis een studieplek, waardoor het voor hen moeilijk was zich te concentreren. Bovendien: ook is er behoefte aan betere middelen, zoals een goede laptop en internetverbinding, om de lessen te kunnen volgen. Niet elke jongere beschikte hierover.

Thuisituatie

Sommige huizen zijn te klein voor de gezinnen die erin wonen, vooral als iedereen tegelijkertijd op dezelfde wifi zit, er niet voor iedereen een laptop beschikbaar is en er gedeelde kamers zijn. Daarnaast zorgen energieke kinderen ervoor dat structuur, rust en concentratie vaak ver te zoeken zijn. Veel jongeren geven ook aan dat zij het niet fijn vinden om hun slaapkamer op beeld te hebben, omdat zij zich hiervoor schamen, maar vaak moet je verplicht je camera aanzetten zodat docenten kunnen zien dat je aanwezig bent. Simpelweg alleen reageren met een microfoon is meestal niet voldoende. Daarnaast hebben veel jongeren geen echt bureau of stevige stoel waar zij uren op kunnen zitten, waardoor ook klachten als rugpijn en hoofdpijn steeds vaker voorkomen. Naast lichamelijke klachten nemen de mentale klachten toe, doordat je gedwongen veel zit met je familie en dat is niet voor iedereen een pretje.

Vrije tijd

De grens tussen vrije tijd en verplichtingen is voor veel jongeren vervaagd. Vooral voor studenten die haast geen, en soms zelfs helemaal geen, fysieke colleges krijgen. Er is geen gezond dagritme. De bank en het bed zijn veel aantrekkelijker en in je privé omgeving gestructureerd leren zijn, is voor veel studenten moeilijk. Er is geen duidelijke scheiding tussen werktijd, schooltijd en vrije tijd en dat zorgt voor onrust en het idee dat je continu paraat moet staan.

De adviezen

Hieronder volgen vier adviezen in het belang van Haagse jongeren en één advies (nummer 5) richt zich exclusief op jongeren uit de jeugdhulp.

Voorzie jongeren van juiste informatie ook over financiële rechten

Sinds het begin van de intelligente lockdown heerste een gedeelde angst. Aanvankelijk leek men vooral bang voor het virus. Hierna richtte men hun pijlen op de overheid. Op sociale media gingen complottheorieën en verdachtmakingen als zoete broodjes over de toonbank.

Het advies van de jongeren: ga de battle aan tegen dit soort lulkoek. Licht de jongeren in middels goede, heldere video's over hoe wetenschappelijk onderzoek werkt en dat het niet zwart-wit is. Leg uit hoe informatie via sociale media te beoordelen, leg uit hoe de overheid op basis van wetenschappelijk onderzoek keuzes maakt, behandel de kritiek die online wordt gegeven en wuif het niet weg.

Zet hiervoor geen influencers in, maar wetenschappers. Vooral nu, na het debacle met rapster en vlogster Famke Louise, die eerst meewerkte aan een RIVM-campagne waarvoor ze duizenden euro's gemeenschapsgeld kreeg om zich daarna tegen de maatregelen te keren.

Bovendien: de kritiek van Famke Louise en de andere bekende Nederlanders die een video met '#ikdoenietmeerme' deelden, was dat hun vragen niet beantwoord werden en theorieën van wetenschappers die niet achter de lijn van de overheid staan, niet serieus werden genomen. In een video over politiek beleid en achterliggende wetenschappelijke kennis, had dit uitgelegd kunnen worden.

Daarnaast is een bijbaan erg belangrijk voor een goede start van je loopbaan. Zo kom je er namelijk achter waar je goed in bent en wat je leuk vindt. Daarnaast is het een laagdrempelige manier om in aanraking te komen met de arbeidsmarkt en kun je zo mooi je cv aanvullen.

Veel studenten worden hard geraakt, stelt ook econoom Marten van Garderen van het ING Economisch Bureau. Een groot deel van de jongeren valt in de categorie flexkrachten. Er zijn geen vaste afspraken, dus je horecabaantje kan opeens over zijn. Daarnaast weten veel werkgevers niet welke financiële ondersteuning zij voor hun flexkrachten kunnen aanvragen en welke rechten hun flexkrachten hebben na een bepaalde periode bij ze te hebben gewerkt. Veel kleine ondernemers weten niet dat studenten die een studiefinanciering ontvangen niet in aanmerking komen voor een ww-uitkering en dat ze dus afhankelijk zijn van andere financiële ondersteuning van de overheid.

Voorzie jongeren van informatie specifiek omtrent mentaal welzijn

Mentaal welzijn is een thema dat al voor corona zeer van belang was. Behalve dat het sowieso meer aandacht en budget verdient, bijvoorbeeld om de wachtlijsten voor (gespecialiseerde) hulp weg te werken, adviseren jongeren om juist nu, tijdens de pandemie, beter te informeren over mentaal welzijn. En om te erkennen dat deze periode (ook) voor jongeren zwaar kan zijn. De communicatie vanuit het kabinet was voornamelijk dat we voor de ouderen moeten zorgen, een stap achteruit moeten doen omdat hun gezondheid op het spel staat. Ondanks dat uit cijfers blijkt dat jongeren (zonder onderliggende medische klachten) over het algemeen niet heel ziek worden, hoeft de boodschap van politici niet alleen te zijn dat zij moeten opletten voor hun (groot)ouders. Immers: voor jongeren stond misschien hun lichamelijke gezondheid niet op het spel, maar wel hun mentale gezondheid. door bijvoorbeeld het verlies van contact met hun vrienden en het gemis van hun lessen of colleges.

In de vorm van mini-colleges zou online, wederom door mensen met kennis van zaken, uitgelegd kunnen worden hoe je uit je dip kan komen, wat paniekgevoelens zijn, hoe je je hoofd leeg kan maken, hoe je dag in te delen, hoe het gesprek aan te gaan over je mentale gezondheid en waar je hulp kan zoeken.

Een goed format is NOS Stories, waarin de presentatoren in Youtube-video's de kijker stap voor stap uitleggen hoe zaken in elkaar steken. Dit gebeurt middels interviews met experts of ervaringsdeskundigen en wetenschappelijk onderzoek.

Creëer studieplekken in de stad voor jongeren die dit nodig hebben

Aangezien niet voor alle jongeren thuis een wenselijk omgeving is, waarin zij hun huiswerk kunnen maken en lessen of colleges volgen, adviseren de jongeren om studieplekken te creëren in bibliotheken, buurthuizen en niet-openbare gebouwen zoals theaters en de Wintergarden van The Student Hotel. En communiceer vervolgens met jongeren dat deze studieplekken er zijn. De bibliotheken van de universiteiten, ook de Haagse faculteit van Universiteit Leiden, zijn vaak volgeboekt en kennen maar zeer beperkte ruimte.

Richt een duurzame adviesgroep van jongeren op

De minister-president nodigde een groepje jongeren uit op het Catshuis om te praten over hun beleving. Een goed signaal vanuit de premier. Echter, dit gebeurde terwijl het virus zich al een tijd onder ons begaf. Bovendien is dit niet structureel.

Het advies: een groep jongeren vragen om structureel mee te denken. Gezien maatregelen voornamelijk lokaal getroffen worden, adviseren de jongeren een regionale jongerenadviesgroep, die divers is en ook bestaat uit jongeren in een kwetsbare positie, zoals jongeren in de jeugdzorg, jongeren met een lichamelijke of geestelijke beperking, nieuwkomers, andere migrantenjongeren – gezien migranten lastig te bereiken waren, zoals gebleken.

Het voordeel van zo'n adviesgroep is dat er niet alleen vanuit verschillende ervaringen tips en zorgen gedeeld zouden kunnen worden met bijvoorbeeld de gemeente, maar ook is dit een manier om advies te krijgen op basis van de actualiteiten van de dag. Zoals eerder geschreven kan de situatie in het land elk moment weer drastisch wijzigen. Een structurele jongerenadviesgroep is daarom een goede oplossing.

Luister ook naar de behoeftes van jongeren uit de jeugdhulp

Dit advies richt zich op de jongeren uit de jeugdhulp. Uiteraard willen zij net zoals jongeren die niet in de jeugdhulp zitten gehoord en begrepen worden. De adviezen hierboven gelden dus ook voor jongeren uit de jeugdhulp. Maar volgens de jongeren verdient deze groep extra aandacht, vooral omdat er volgens de jongeren al voor de coronacrisis een groot aantal zaken in de jeugdhulp stukken beter konden.

Het advies: laat hulpverleners samen met jongeren een noodplan maken, als voorzorg voor een strengere lockdown. Een plan waarin (samen met jongeren uit de jeugdhulp) uitgedacht wordt hoe hulpverleners en jongeren contact kunnen houden, en wat de jongere en de hulpverlener kunnen doen om te zorgen dat de jongere minder last heeft van een strengere lockdown, bijvoorbeeld: hoe eenzaamheid en verveling voorkomen kan worden.

De Haagse Jongerenambassadeurs

De Haagse Jongerenambassadeurs is een groep van 22 jongeren, in de leeftijd van 15 tot en met 25 jaar. De ambassadeurs geven gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente Den Haag, over de behoeftes en visie van hun achterban: de Haagse jongeren. Daarom is het van belang dat de Haagse Jongerenambassadeurs een afspiegeling zijn van deze achterban. De groep is divers in opleidingsniveau, opleidingsrichting, interesses, (multiculturele) achtergronden en vertegenwoordiging van de Haagse wijken en stadsdelen.

Hoofddoel

De Haagse Jongerenambassadeurs is opgericht om de gemeente Den Haag te ondersteunen bij het bereiken en betrekken van de Haagse jeugd om beleid en uitvoering beter af te stemmen op de jonge inwoners van Den Haag. Om dit te bereiken brengen de ambassadeurs gevraagd en ongevraagd adviezen uit aan de gemeente, waarbij de input van grote groepen Haagse jongeren wordt meegenomen.

Subdoelen

- De Haagse jeugd te inspireren en motiveren om zich als jonge burgers actief op te stellen.
- De gemeente adviseren over de leef- en belevingswereld van jongeren.

Tevens worden de Haagse Jongerenambassadeurs door diverse gemeenten en organisaties gebruikt als voorbeeld van succesvolle jongerenparticipatie.

Wat biedt het project de jongeren?

De Haagse Jongerenambassadeurs is voor de deelnemende jongeren zeer waardevol. Door ambassadeur te worden, neemt de deelnemer verantwoordelijkheid voor hun eigen leven en omgeving. Om dit zo goed mogelijk te doen, worden de ambassadeurs persoonlijk en als groep begeleid, krijgen zij interessante trainingen en leren veel in de praktijk.

De ambassadeurs geven een voor een aan dat zij door deelname aan het project groeien als mens en als Haagse burger. Zij leren een actieve plek in te nemen in de maatschappij en hoe dit verder vorm te geven. Zij leren van elkaar, doordat de groep heel divers is en iedereen de ruimte krijgt om zichzelf te zijn en hun stem te laten horen. Zij leren de stem van anderen de ruimte te geven, respecteren elkaars verschillen en vinden elkaar in hun overeenkomsten. Daarnaast steken zij elkaar aan met hun enthousiasme en positiviteit.

De keuze om vrijwillig een van de Haagse Jongerenambassadeurs te worden, is al een bijzonder besluit op jonge leeftijd. Het trekt jongeren aan die graag hun steentje bijdragen aan de Haagse maatschappij. In hun periode als ambassadeur groeien zij verder uit tot actieve burgers, die hun bijdrage aan de maatschappij serieus nemen, netwerk opbouwen, vaardigheden aanleren en er als jongeren rijker en volwassener van worden. Ook blijkt uit onderzoek dat de meeste jongeren een (fijne en passende) baan vinden dankzij hun rol als Haagse Jongerenambassadeurs.

JONG doet mee!

JONG doet mee! is hét platform van jongerenraden en jongeren die ervaring hebben in de jeugdhulp uit Haaglanden. JONG doet mee! geeft gevraagd en ongevraagd advies aan gemeenten en instellingen voor jeugdhulp in de regio Haaglanden om de hulp te verbeteren.

Wat doet JONG doet mee!? JONG doet mee!

- wil samen met de gemeenten en instellingen uit Haaglanden de jeugdhulp verbeteren voor alle jongeren en gezinnen.
- denkt mee, praat mee en geeft gevraagd en ongevraagd advies
- vindt het belangrijk dat jongeren die zelf ervaring hebben met de jeugdhulp mee kunnen denken, praten en adviseren over het beleid en de uitvoering van de jeugdhulp. Daarbij gebruiken de jongeren hun eigen ervaring, maar ook die van veel andere leeftijdsgenoten. JONG doet mee! bespreekt haar ideeën persoonlijk met allerlei mensen: bestuurders, beleidsmedewerkers, managers en jeugdhulpverleners.

Regionale bijeenkomsten

Twee keer per jaar organiseert JONG doet mee! een bijeenkomst om samen met gemeenten in gesprek te gaan over uiteenlopende onderwerpen. Hierbij worden ook vertegenwoordigers van jeugdhulp organisaties en de gemeentelijke Jeugdbudsman uitgenodigd.

Niet alleen praten maar ook doen

JONG doet mee! wil graag een bijdrage leveren aan een betere jeugdhulp,. Daarom geeft ze niet alleen advies, maar probeert ook (in co-creatie met gemeenten en instellingen) onderzoek te doen en daadwerkelijk verbeteringen door te voeren.

Ga voor Goud bij MDT (Centrum 16•22)

Creatief en maatschappelijk betrokken

Ga voor GOUD bij MDT (hierna: GOUD) is een project van Centrum 16•22. Het doel van GOUD is dat jongeren in Den Haag met elkaar op zoek gaan naar actuele maatschappelijke thema's, die onderdeel uitmaken van jongerencultuur en die effect hebben op hun eigen leven.

Samen met andere jongeren ontwikkelen de GOUD-jongeren hiervoor drie concrete maatschappelijke projecten. Deze drie verschillende vrijwilligerswerk projecten kunnen hierna worden ingezet als de maatschappelijke diensttijd daadwerkelijk wettelijk ingevoerd is. Ruim 60 jongeren zetten zich in voor de thema's gezonde leefstijl, schulden preventie en mentale gezondheid in de looptijd van september 2018 - november 2020.

De naam 16•22

Centrum 16•22 is geen jaartal en ook geen huisnummer, maar het was vroeger een clubhuis aan de Prinsegracht in Den Haag. Dit ontwikkelde zich tot een centrum voor jongeren in de leeftijd van 16 tot 22 jaar. De naam wordt nog steeds gebruikt, , al is haar doelgroep inmiddels veel breder.

© 2019 Haags Verhaal / Piet Gispen Photography